

- ▲ Vlhká lesní světlina s rožcem kuříčkolistým.
- ▶ Rožec kuříčkolistý. Obě fotografie Přemysl Tájek.

Rožec kuříčkolistý

Přemysl Tájek

Rožec kuříčkolistý je spíše méně nápadnou rostlinou. Svým významem je však pro přírodovědce ikonickým druhem dokládajícím neobyčejně zajímavou historii krajiny Slavkovského lesa. Je totiž věrným obyvatelem zdejší oblasti pravděpodobně již od poslední doby ledové a na život zde se během uplynulých tisíciletí přizpůsobil natolik, že jinde už růst nedokáže. Jeho výskyt je omezen pouze na území Mnichovských hadců, oblast o rozloze asi $7 \times 1,5$ km. Je tak jedním z českých endemitů, tedy několika málo rostlin vázaných pouze na území České republiky. V jejich společnosti se rázem stává druhem nápadným a atraktivním. Není tedy divu, že byl pro vědu popsán mezi prvními, již v roce 1928.

Předpokládá se, že v některé z dob ledových byl předek rožce kuříčkolistého vytlačěn z Alp do nižších poloh a v poledové době byl postupným šířením lesa zatlačován zpět do míst svého dřívějšího výskytu. V prosvětlených hadcových borech Slavkovského lesa se mu však podařilo přežít a vzhledem k malé velikosti přeživší populace se rychle vyvinul v nový druh. Nová přizpůsobení nezbytná k životu na nehostinných hadcových půdách a okolní husté lesní porosty pak zabránily šíření rožce z hadců na jiná stanoviště.

Dlouhou dobu se předpokládalo, že roste především na hadcových skalkách. V poslední

době je ale stále zřejmější, že těžištěm výskytu tohoto druhu jsou lesní prameniště, vlhké lesní světliny a podmáčené lesní cesty na hadcovém podloží.

Ve znaku Slavkovského lesa by tak měl být spíše rožec než arnika. V době, kdy se znak zdejší CHKO tvořil, však existovaly pochybnosti o správnosti vymezení rožce kuříčkolistého jakožto samostatného druhu. S historickým příchodem člověka a odlesnění zdejší krajiny totiž došlo k setkání dvou druhů rožců – rožce kuříčkolistého a příbuzensky vzdáleného, leč vzhledově podobného rožce rolního. Tyto druhy jsou schopny se mezi sebou křížit, což botanikům na poměrně dlouhou dobu zamotalo hlavu.

Jednoznačný verdikt o skutečné existenci endemického druhu přineslo až moderní využití molekulárních metod v taxonomii rostlin. Potvrdily se také tradované rozdíly ve vzhledu rožce kuříčkolistého a jeho hybridů. Kříženci mají větší květy a jsou proto pro fotografy atraktivnější – takže pozor, velká část fotografií na internetu ve skutečnosti rožcem kuříčkolistým není. Zdá se, že kříženec získal od rožce kuříčkolistého adaptace k růstu na hadcích a od rožce rolního schopnost tolerovat sucho. Častěji se s ním tedy setkáváme na hadcových skalách, kde tak můžeme pozorovat evoluci doslova v přímém přenosu. ■